

Jan Jędzierowski*

Sąd Rejonowy w Zabrze

ORCID: 0009-0008-0003-627X

jan_jedzierowski@op.pl

Piotr Sitniewski

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0002-3525-7450

piotr.sitniewski@uwm.edu.pl

Czy biegły sądowy jest osobą pełniącą funkcję publiczną w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej?

Wstęp

Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej (dalej jako u.d.i.p.) informacje dotyczące warunków pełnienia funkcji publicznej i jej wykonywania są informacjami publicznymi i jednocześnie – jeżeli nie wykraczają poza sferę prywatności, przez co należy rozumieć niewkraczanie w sferę intymności danej osoby – mogą być przedmiotem realizacji podmiotowego prawa do informacji publicznej, bez potrzeby pytania o zgodę na przekazanie tych informacji w trybie u.d.i.p. każdemu. Status biegłego jako osoby pełniącej funkcję publiczną jest kluczowy i decydujący dla możliwości udostępniania w trybie u.d.i.p. każdemu takich informacji, jak np. wysokość uzyskanych z tytułu pełnienia funkcji biegłego kwot z przyporządkowaniem do biegłego wskazanego z imienia i nazwiska. Biegły uznany za osobę pełniącą funkcję publiczną traciłby tym samym określony zakres autonomii informacyjnej w odniesieniu do informacji traktowanych jako warunek pełnienia przez niego funkcji publicznej, zarówno w wymiarze warunku pozytywnego, jak i negatywnego. Z powyższych powodów rozważania będące przedmiotem niniejszego artykułu są kluczowe dla bardziej szczegółowych ustaleń, w sytuacji gdy przedmiotem wniosku o udostępnienie informacji publicznej są różnorakie informacje odnoszące się do osoby ustanowionej biegłym sądowym.

* Uczestnik seminarium doktorskiego prowadzonego przez dr. hab. Piotra Sitniewskiego na WPiA UWM w Olsztynie.

Warunki formalne i tryb ustanowienia biegłego

Przesłanki formalne ustanowienia biegłego

Zgodnie z art. 157 § 2 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej jako p.p.s.a.) tryb ustanawiania biegłych sądowych, pełnienia przez nich czynności oraz zwalniania ich z funkcji został uregulowany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie biegłych sądowych z dnia 24 stycznia 2005 r. W § 1 rozporządzenia wskazano, że biegłych sądowych ustanawia przy sądzie okręgowym prezes tego sądu na okres 5-letniej kadencji, upływającej z końcem roku kalendarzowego. Biegłych sądowych ustanawia się dla poszczególnych gałęzi nauki, techniki, rzemiosła, a także innych umiejętności. W § 12 rozporządzenia wskazane zostało, jakie przesłanki musi spełnić dana osoba, aby zostać biegłym sądowym. Są nimi:

- 1) korzystanie z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) ukończenie 25 lat życia;
- 3) posiadanie teoretycznych i praktycznych wiadomości specjalnych w danej gałęzi nauki, techniki, rzemiosła, a także innej umiejętności, dla której ma być ustanowiona;
- 4) dawanie rękojmi należytego wykonywania obowiązków biegłego;
- 5) wyrażenie zgody na ustanowienie biegłym.

Redakcja ww. przepisu wskazuje na to, że spełnienie przesłanek musi nastąpić łącznie, a zatem niespełnienie chociażby jednej z nich eliminuje kandydata na biegłego z możliwości uzyskania tego statusu. Pierwsze dwie przesłanki wydają się być w pełni zrozumiałe, a ich weryfikacja nie przysparza większych trudności. Inaczej jest przy trzeciej przesłance, której spełnienie wymaga dokonania oceny przez prezesa sądu okręgowego i podjęcia decyzji opartej na uznaniu administracyjnym. W praktyce kandydat na biegłego wraz z wnioskiem o ustanowienie biegłym sądowym przedstawia szereg dokumentów potwierdzających posiadanie teoretycznych i praktycznych wiadomości specjalnych. Na podstawie tychże dokumentów, którymi *de facto* mogą być, jak podaje Aleksandra Klich, np. certyfikaty czy zaświadczenia, prezes sądu okręgowego dokonuje oceny kandydata, tj. stwierdza, czy kandydat legitymuje się należyłą wiedzą w danym obszarze, zarówno w aspekcie teoretycznym, jak i praktycznym. Rzecz jasna katalog dowodów, które urzeczywistniają posiadanie przez konkretnego kandydata specjalnych wiadomości, jest katalogiem otwartym i będzie wykazywał się swoistą specyfiką dla poszczególnych dziedzin nauki, techniki, sztuki itp. Co jednak oczywiste, pewne dokumenty w przypadku danej grupy kandydatów wydają się stanowić warunek *sine qua non* ubiegania się o wpis na listę biegłych sądowych. Tak będzie chociażby w przypadku lekarzy, którzy w pierwszym rzędzie legitymować się powinni dokumentem potwierdzającym prawo do wykonywania zawodu lekarza, dokumen-

tem potwierdzającym ukończenie odpowiedniej specjalizacji lekarskiej, a dopiero niejako dodatkowo pozostałymi dokumentami potwierdzającymi dalsze umiejętności i doświadczenie. Reasumując, przesłanka posiadania teoretycznej i praktycznej wiedzy według przedstawicieli doktryny „ma charakter bezwzględny, bowiem bez posiadania specjalistycznej wiedzy, której nie posiada przeciętnie wykształcony człowiek, ustanowienie biegłym sądowym w danej gałęzi nauki, techniki, rzemiosła, a także innej umiejętności będzie naturalnie niemożliwe”.

Równie istotną przesłanką jest rękojmia należytego wykonywania obowiązków biegłego. Wobec braku legalnej definicji powyższego terminu należy powtórzyć za sądownictwem administracyjnym, że rękojmia to „całokształt cech, zdarzeń i okoliczności dotyczących osoby biegłego, składających się na jego wizerunek, jako osoby zaufania publicznego. Na wizerunek osoby zaufania publicznego składają się także takie cechy charakteru, jak: szlachetność, prawość, sumienność i bezstronność łącznie. Osoba biegłego nie może być dotknięta żadną skazą, która podważałaby zaufanie do niej”. Według Naczelnego Sądu Administracyjnego „rękojmia należytego wykonywania zawodu wynika z dotychczasowego zachowania kandydata oraz danych o nim”, a „ocena spełnienia warunku rękojmi dotyczy prognozowania przyszłych zachowań kandydata do wykonywania obowiązków biegłego, a tych nie sposób wnioskować inaczej niż z prezentowanej przez kandydata na biegłego postawy etycznej i moralnej, a także jego sposobu postępowania, zwłaszcza oceny dotychczasowej pracy”.

Ostatnią z przesłanek jest wyrażenie zgody przez ubiegającego się o status biegłego, co ma podkreślić okoliczność całkowitej dobrowolności i autonomiczności kandydata na biegłego. Jest to o tyle istotne, że ewentualne uzyskanie statusu osoby pełniącej funkcję publiczną – co autorzy będą starali się wykazać w dalszej części artykułu – następuje na skutek wyraźnej woli i wiedzy w tym zakresie oraz świadomości osoby ubiegającej się o status biegłego o konsekwencjach z tego wynikających.

Należy dodać, że w przypadku kandydata na biegłego, który pozostaje zatrudniony, proces ustanowienia go biegłym sądowym wzbogacony jest o zasięgnięcie opinii zakładu pracy zatrudniającego tę osobę (§ 3 ust. 1 rozporządzenia), a w przypadku osoby wykonującej wolny zawód wymaga zasięgnięcia opinii organizacji zawodowej, do której osoba ta należy (§ 3 ust. 2 rozporządzenia). O opinie takie co do zasady występuje prezes sądu okręgowego.

W przypadku spełnienia wszystkich wskazanych przesłanek i wyboru danego kandydata do pełnienia funkcji biegłego sądowego kandydat składa wobec prezesa sądu okręgowego przyrzeczenie według określonej roty (§ 4 rozporządzenia). Ustanowienie biegłego sądowego ma swój materialnoprawny wyraz w postaci decyzji administracyjnej prezesa sądu okręgowego. O ustanowieniu biegłym osoby zatrudnionej lub wykonującej wolny zawód prezes sądu okręgowego zawiadamia odpowiednio zakład pracy lub organizację związkową. Na-

stępnie listy biegłych są dostępne dla zainteresowanych w sekretariatach sądowych. W szczególności listy te udostępnia się stronom, uczestnikom postępowania oraz organom prowadzącym postępowanie przygotowawcze w sprawach karnych i sądom wojskowym.

Po złożeniu przyrzeczenia biegły sądowy nabywa zasadnicze uprawnienie do wydawania opinii na zlecenie sądu lub organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze w sprawach karnych w zakresie tej dyscypliny nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także innych umiejętności, dla której ustanowienie nastąpiło. Biegły, wydając opinię, używa tytułu biegłego sądowego z oznaczeniem specjalności oraz sądu okręgowego, przy którym został ustanowiony. W tym miejscu powstaje pytanie, czy biegły sądowy może zostać ustanowiony jedynie przy jednym sądzie okręgowym. Zdaniem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie „możliwość ustanowienia biegłym sądowym przy więcej niż jednym sądzie okręgowym jest dopuszczalna, ale przy założeniu, że to powołanie uzasadnione jest dobrem wymiaru sprawiedliwości. W przypadku wąskich specjalności takie powołanie jest wręcz konieczne w celu zapewnienia właściwej pomocy organom wymiaru sprawiedliwości. Jednakże z uwagi na zakres obowiązków, jakie ciążyą na biegłych sądowych, dokonanie wpisu w więcej niż jednym okręgu może wpłynąć na sposób i jakość wykonywanej przez nich pracy”.

Warto w tym miejscu nadmienić, że poza opisanym trybem istnieje możliwość powołania biegłego *ad hoc*. Na potrzeby niniejszej publikacji, w której główny nacisk położony został na biegłych sądowych umieszczonych na listach prowadzonych przez prezesów sądów okręgowych, wystarczające wydaje się nadmienienie, że biegli *ad hoc* posiadają taki sam status procesowy od chwili ich powołania do wyrażenia swojego stanowiska, a główna różnica nie polega na posiadanej wiedzy czy umiejętnościach, a na trybie ustanawiania, który w przypadku „stałego biegłego sądowego” pozostaje znacznie bardziej sformalizowany, mając swój administracyjny wymiar przed organem administracyjnym w osobie prezesa sądu okręgowego, podczas gdy ustanowienie biegłego *ad hoc* ma miejsce dopiero na etapie postępowania procesowego (cywilnego, karnego, administracyjnego).

Tryb ustanowienia biegłego w postępowaniach karnym, cywilnym i administracyjnym

Osoba ustanowiona biegłym w drodze decyzji administracyjnej prezesa sądu okręgowego może zostać powołana do pełnienia funkcji biegłego sądowego w postępowaniach karnym, cywilnym czy też administracyjnym.

W k.p.k. biegli są powoływani na mocy art. 193 § 1, zgodnie z którym jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego albo bie-

głych. Art. 194 k.p.k. wskazuje zaś, że o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego wydaje się postanowienie.

W k.p.c. kwestia powoływania biegłych została uregulowana w art. 278 § 1, w myśl którego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd, po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru, może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

W k.p.a. biegli są powoływani na mocy art. 84 § 1, gdy w sprawie są wymagane wiadomości specjalne, organ administracji publicznej może zwrócić się do biegłego lub biegłych o wydanie opinii.

W orzecznictwie sądowym przyjęto stanowisko, że mimo iż „sąd jest najwyższym biegłym, nie można wyprowadzać wniosku, że może biegłego zastępować, a to oznacza, że jeżeli do poczynienia ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebne są wiadomości specjalne, sąd nie może dokonywać ich sam, nawet gdyby miał w tej dziedzinie odpowiednie kwalifikacje merytoryczne; posiadanie takich kompetencji ułatwia jedynie ocenę opinii biegłego”. Stanowisko takie uświadamia, jak ważny walor dowodowy posiada opinia wydana przez biegłego na zlecenie sądu bądź legitymowanego organu administracji publicznej. Biorąc pod uwagę powyższe regulacje, nietrudno dostrzec, że we wspomnianych postępowaniach dowód z opinii biegłego dopuszczany jest wówczas, gdy sąd lub organ administracji publicznej potrzebuje zasięgnąć wiadomości specjalnych, które posiadają podmioty kwalifikowane – biegli.

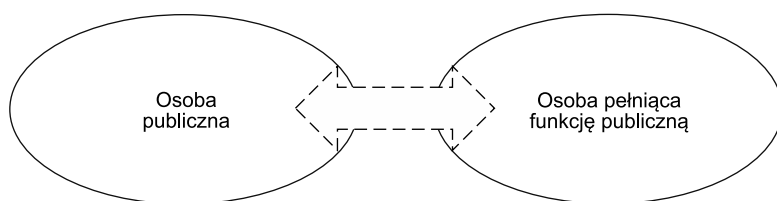
Status osoby pełniącej funkcję publiczną dla realizacji prawa do informacji publicznej

Osoba publiczna a osoba pełniąca funkcję publiczną

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 marca 2006 r., analizując zagadnienie osoby pełniącej funkcję publiczną, dokonał rozróżnienia między „osobą publiczną” a „osobą pełniącą funkcje publiczne”, zaznaczając, że nie są to pojęcia tożsame. Osoba publiczna to osoba znana, która wcale nie musi pełnić funkcji publicznej, by być ją za publiczną. Jednocześnie osoba pełniąca funkcje publiczne dla uzyskania statusu osoby pełniącej funkcję publiczną wcale nie musi być osobą publiczną. Są to dwie cechy od siebie całkowicie niezależne i w żaden sposób na siebie bezpośrednio nie wpływające, choć często współistniejące. Ową zależność można ująć w następujący sposób: pojęcie osoby publicznej i osoby pełniącej funkcję publiczną to zjawiska wzajemnie się niewykluczające, choć jednocześnie całkowicie względem siebie repelentne. Pełnienie funkcji publicznej może znacząco przyczyniać się do uznania danej osoby za osoby publiczną, jednak samo pełnienie funkcji publicznej nie ma formalnie wpływu na uznanie osoby za publiczną. Status osoby publicznej to obszar

znajdujący się co do zasady poza prawn-administracyjną reglamentacją prawa publicznego. Jednocześnie osoba pełniąca funkcję publiczną pełni ją nie dlatego, że jest osobą publiczną, ale dlatego, że posiada określony zakres kompetencji, wiążący się z możliwością władczego wpływania na sferę publiczną. Oczywiście jeżeli osoba pełni funkcję publiczną i jednocześnie jest osobą publiczną, może to pozytywnie wpływać na jej skuteczność działania, jeśli chodzi np. o szybkość dotarcia z przekazem informacyjnym do odbiorców. Ale dla pełnienia funkcji publicznej nie ma formalnie żadnego znaczenia, czy osoba jest rozpoznawalna, a zatem czy jest osobą publiczną. Przysłowiowy Jan Kowalski może pracować w urzędzie centralnym i na skutek jego decyzji zmienia się sytuacja prawna milionów podmiotów, jednak z racji tego, że wykonuje swoją funkcję publiczną w zaciszu gabinetu, jest kompletnie nierozpoznawalny. Z drugiej zaś strony Jan Kowalski może być niezwykle rozpoznawalny ze względu na jakąś cechę lub zdarzenie z życia społecznego, sportowego, medialnego, politycznego etc., nie posiadając jednocześnie żadnych uprawnień i kompetencji, które mogłyby zmieniać życie milionów w sensie prawnoadministracyjnej regulacji prawa publicznego.

Poszukując odpowiedzi na pytanie, czy biegły sądowy jest osobą pełniącą funkcję publiczną, na każdym etapie trzeba pamiętać o tych zależnościach. Wiadomo, że niektórzy biegli sądowi poza tym, iż pełnią funkcję biegłych sądowych, są niejednokrotnie swoistymi celebrytami w obszarze, w którym są biegłymi. Przykładowo można za taką osobę uznać zmarłego niedawno prof. Lwa Starowicza, biegłego sądowego z zakresu seksuologii, który był osobą powszechnie rozpoznawalną, ale jednocześnie pełnił funkcję biegłego sądowego, jak i krajowego konsultanta do spraw seksuologii.

Rys. 1. Pełnienie funkcji publicznej a status podmiotu obowiązującego do stosowania u.d.i.p.
Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 Konstytucji RP „obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne”. Konstrukcja cytowanej części ust. 1 jest w pewnym zakresie niepełna, mimo że sposób rozumienia idei jaka przyświecała ustrojodawcy raczej nie powinna budzić wątpliwości. Podnoszona niepełność konstrukcyjna polega na tym, że w cytowanym zdaniu brak jest zwrotu „o działalności” przed słowami „osób pełniących funkcje publiczne”. Cytowany art. 61 ust. 1 Konstytucji

tucji RP powinien zatem być rozumiany w następujący sposób: obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz o działalności osób pełniących funkcje publiczne. Uzupełnienie zakresu jest o tyle istotne, że samo pełnienie funkcji publicznej nie powoduje automatycznie, iż, osoba która pełni funkcję publiczną, staje się podmiotem obowiązany do stosowania ustawy o dostępie do informacji publicznym w rozumieniu art. 4 u.d.i.p. Oczywiście dość często jest tak, że osoba pełniąca funkcję publiczną jest jednocześnie którymś z podmiotów wymienionych w art. 4 ust. 1 i 2 u.d.i.p., piastując funkcję organu administracji lub zasiadając w strukturach kierowniczych czy zarządzających podmiotu. Jednak w odniesieniu do biegłych sądowych taka sytuacja nie zachodzi, ponieważ jego usytuowanie wobec sądu okręgowego cechuje się odrębnością organizacyjną. Naturalnie biegły sądowy posiada nawiązaną więź organizacyjną z sądem, czego przejawem zewnętrznym jest akt ustanowienia biegłym sądowym decyzją prezesa sądu okręgowego. Jednak nie jest to więź tego typu, która pozwalałaby na uznanie, że biegły sądowy w jakikolwiek sposób zarządza czy współzarządza zakresem spraw będących przedmiotem działania sądów jako takich. Sporządzanie opinii na potrzeby postępowań sądowych można co najwyżej uznać za współkształtowanie treści rozstrzygnięć sądowych, co nie oznacza, że biegły sądowy ma obowiązek stosować u.d.i.p.

Twierdzenie, iż biegły sądowy nie jest podmiotem obowiązany do stosowania ustawy o dostępie do informacji publicznej, znajduje odzwierciedlenie również w wyrokach sądów administracyjnych, w których czytamy m.in.:

– „(...) biegły sądowy nie należy do kategorii podmiotów, o których stanowi art. 4 ust. 1 u.d.i.p.”¹;

– „skarżący domagał się od biegłego wskazania w ilu sądach okręgowych adresat jest wpisany jako biegły sądowy; podania ilości zleceń wykonania opinii biegłego sądowego od chwili ustanowienia biegłym do dnia sporządzenia informacji. (...) Skarga jest bezpodstawna, gdyż adresat pisma nie jest podmiotem zobowiązany do udostępnienia informacji w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej (...)”².

Przykładem podobnie obrazującym tego typu zależność jest status sędziego sądu powszechnego. Każdy sędzia jest osobą pełniącą funkcję publiczną – w rozumieniu prawa do informacji (art. 5 ust. 2 u.d.i.p.), będąc jednocześnie funkcjonariuszem publicznym (art. 115 § 13 Kodeksu karnego) i osobą pełniącą funkcję publiczną (art. 115 § 19 Kodeksu karnego) – w rozumieniu prawa karnego. Jednak żaden sędzia niebędący prezesem sądu nie staje się dzięki posiadaniu statusu sędziego podmiotem obowiązany do stosowania u.d.i.p. Podmiotem obowiązany jest organ władzy, a takowym jest sąd jako element

¹ Wyrok WSA w Szczecinie z 4 listopada 2021 r., sygn. akt II SAB/Sz 83/21.

² Wyrok WSA we Wrocławiu z 19 września 2024 r., sygn. akt IV SAB/Wr 234/24.

władzy sądowniczej³. W wymiarze bardziej konkretnym, zgodnie z regulaminem urzędowania sądów powszechnych, prezes sądu, wykonując czynności w zakresie działalności administracyjnej sądu, w szczególności „udziela informacji w odpowiedzi na wnioski kierowane w trybie u.d.i.p.”⁴. Oczywiście każdy prezes sądu jest jednocześnie sędzią⁵, co nie zmienia faktu, że sędziowie sądów powszechnych nie są podmiotami obowiązany do stosowania u.d.i.p.

Wobec powyższych argumentów nawet jeżeli uznamy biegłych za osoby pełniące funkcję publiczną (co autorzy pragną wykazać w niniejszym artykule), nie czyni ich podmiotami obowiązany do stosowania u.d.i.p.

Określenia graniczące z konstytucyjną koncepcją osoby pełniące funkcje publiczne

Żaden przepisów prawa powszechnie obowiązującego nie definiuje kim jest osoba pełniąca funkcje publiczne w kontekście realizacji prawa do informacji publicznej określonego w art. 61 Konstytucji RP. W trakcie prac nad projektem ustawy o jawności życia publicznego pojawiła się propozycja uregulowania, kim jest osoba pełniąca funkcję publiczną, jednak z racji na wstrzymanie dalszych prac nad projektem planowana zmiana nie weszła w życie⁶. W po-

³ Z przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej jasno wynika, że adresatami obowiązku udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, wymienione w art. 4 u.d.i.p. W szczególności są nimi organy władzy publicznej (art. 4 ust. 1 pkt 1 u.d.i.p.), do których niewątpliwie należy zaliczyć także prezesów sądów powszechnych wszystkich szczebli (w tym sądów rejonowych), będących organami władzy sądowniczej – co potwierdza jednolite, utrwalone orzecznictwo sądowoadministracyjne – zob. m.in. wyroki WSA: z 6 marca 2013 r., sygn. akt II SA/Sz 1244/12, CBOSA; z 22 stycznia 2014 r., II SAB/Gd 47/13, CBOSA; z 19 lutego 2014 r., sygn. akt II SAB/Wa 443/13, CBOSA; z 18 czerwca 2014 r., sygn. akt II SA/Go 305/14, CBOSA; z 1 października 2014 r., sygn. akt II SAB/Gd 103/14, CBOSA; z 9 października 2014 r., sygn. akt II SAB/Łd 110/14, CBOSA; z 27 maja 2015 r., sygn. akt IV SAB/Po 32/15, CBOSA; z 14 marca 2018 r., sygn. akt II SAB/Łd 11/18, CBOSA; z 14 maja 2019 r., sygn. akt IV SA/Wr 70/19, CBOSA; z 19 maja 2020 r., sygn. akt II SA/Ol 169/20, CBOSA; z 26 listopada 2020 r., sygn. akt II SA/Go 447/20, CBOSA. Oznacza to, że prezes sądu rejonowego jest podmiotem obowiązany do udostępniania informacji publicznej będącej w jego posiadaniu (art. 4 ust. 3 *in fine* u.d.i.p. – wyrok WSA w Poznaniu z 3 grudnia 2021 r., sygn. akt IV Sa/Po 817/21.

⁴ Zob. § 30 ust. 1 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2046, t.j. z 1 czerwca 2024 r.).

⁵ Zob. ustawę Prawo o ustroju sądów powszechnych, w której wskazano, że prezes sądu musi być sędzią: art. 25 § 1 – prezesa sądu rejonowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu okręgowego albo sądu rejonowego; art. 24 § 1 – prezesa sądu okręgowego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego, sądu okręgowego albo sądu rejonowego; art. 23 § 1 – prezesa sądu apelacyjnego powołuje Minister Sprawiedliwości spośród sędziów sądu apelacyjnego albo sądu okręgowego.

⁶ W art. 2 ust. 1 pkt 9 projektu zaproponowano, by za osobę pełniącą funkcję publiczną uznać osobę pełniącą funkcję publiczną w rozumieniu art. 115 § 19 Kodeksu karnego: „Osobą pełniącą funkcję publiczną jest funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba że wykonuje wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążącą Rzeczpospolitą Polską umowę

szukiwaniu koncepcji osoby pełniącej funkcje publiczne warto w tym miejscu przypomnieć, że w polskim porządku prawnym obowiązuje kilka sformułowań zbliżonych, o podobnym charakterze, jednak żadne z nich nie zostało stworzone dla potrzeb prawa do informacji publicznej.

Są to takie określenia jak: a) funkcjonariusz publiczny w rozumieniu prawa karnego (art. 115 § 13 Kodeksu karnego); b) osoba pełniąca funkcję publiczną w rozumieniu prawa karnego (art. 115 § 19 Kodeksu karnego); c) osoba pełniąca funkcje publiczne w rozumieniu tzw. ustawy antykorupcyjnej⁷; d) osoba prowadząca działalność publiczną w rozumieniu prawa prasowego (art. 14 ust. 6 prawa prasowego⁸); e) osoba powszechnie znana w rozumieniu prawa autorskiego (art. 81 ust. 2 pkt 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁹); f) osoba korzystająca z ochrony jak funkcjonariusz publiczny (tego typu regulacje odnajdziemy w kilkunastu przypadkach. Przykładowo z ochrony jak funkcjonariusz publiczny korzystają: pracownicy socjalni¹⁰, asystent rodziny¹¹, członkowie korpusu służby cywilnej¹², sołtys¹³, osoba udzielająca pierwszej pomocy¹⁴, nauczyciel (na podstawie Karty Nauczy-

międzynarodową". Zob. <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12304351/katalog/12465407#12465407> (data dostępu: 19.01.2025).

⁷ Zob. ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679, t.j. z dnia 11 maja 2023 r.).

⁸ Zgodnie z art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24, t.j. z dnia 14 września 2018 r.) „nie wolno bez zgody osoby zainteresowanej publikować informacji oraz danych dotyczących prywatnej sfery życia, chyba że wiąże się to bezpośrednio z działalnością publiczną danej osoby”.

⁹ Zgodnie z art. 81 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. Nr 24, poz. 83, t.j. z dnia 6 grudnia 2024 r.) „zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku: 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych”.

¹⁰ Zgodnie z art. 121 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. Prawo o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593, t.j. z dnia 19 sierpnia 2024 r.) „pracownikowi socjalnemu przysługuje ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych”.

¹¹ Zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. Nr 149, poz. 887, t.j. z dnia 16 stycznia 2024 r.) „asystent rodziny, wykonując czynności w ramach swoich obowiązków, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych”.

¹² Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 227, poz. 1505, t.j. z dnia 26 lutego 2024 r.) „na zasadach określonych w odrębnych przepisach członkowie korpusu służby cywilnej korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych”.

¹³ Zgodnie z art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. samorządzie gminnym (Dz.U. Nr 16, poz. 95, t.j. z dnia 18 września 2024 r.) „sołtys korzysta z ochrony prawnej przysługującej funkcjonariuszom publicznym”.

¹⁴ Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. Nr 191, poz. 410, t.j. z dnia 10 kwietnia 2024 r.) „osoba udzielająca pierwszej pomocy albo kwalifikowanej pierwszej pomocy, osoba wchodząca w skład zespołu ratownictwa medycznego, osoba udzielająca świadczeń zdrowotnych w szpitalnym oddziale ratunkowym, dyspozytor medyczny podczas wykonywania swoich zadań, wojewódzki koordynator ratownictwa medycznego wykonujący zadania, o których mowa w art. 29 ust. 5, oraz krajowy koordynator

ciela¹⁵), inspektorzy regionalnej inspekcji wodnej¹⁶, farmaceuci¹⁷, pielęgniarki i położne¹⁸.

Brak prawnego zdefiniowania pojęcia „osoba pełniąca funkcje publiczne” sprawia, że jego interpretacja została ukształtowana przez szerokie orzecznictwo sądów administracyjnych, w tym kluczowy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2006 r.¹⁹ Przyjęty przez Trybunał Konstytucyjny schemat identyfikacji cech charakteryzujących osobę pełniącą funkcję publiczną znalazł powszechne uznanie w orzecznictwie sądów administracyjnych²⁰. Wobec braku ustawowej definicji osoby pełniącej funkcję publiczną w kontekście prawa do informacji wspomniany wyrok o sygn. akt K 17/05 dostarcza najpełniejszego i najbardziej praktycznego modelu określania, kto w danej instytucji może być uznany za osobę pełniącą funkcję publiczną w świetle prawa do informacji.

Cechy kształtujące biegłego jako osobę pełniącą funkcję publiczną

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że stworzenie uniwersalnego, abstrakcyjnego, a tym bardziej zamkniętego wykazu funkcji i stanowisk, pozwalających na uznanie danej osoby za pełniącą funkcje publiczne, jest zadaniem niezwykle trudnym. Analiza bardzo bogatego orzecznictwa sądowego w tym zakresie pozwala przyjąć, że ścierają się ze sobą dwa sposoby definiowania osób peł-

ratownictwa medycznego wykonujący zadania, o których mowa w art. 20a ust. 3, korzystają z ochrony przewidzianej w ustawie Kodeks karny dla funkcjonariuszy publicznych”.

¹⁵ Art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. Nr 3, poz. 19, t.j. z dnia 11 czerwca 2024 r.) „nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny”.

¹⁶ Zgodnie z art. 251d ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r., poz. 1566, t.j. z dnia 10 lipca 2024 r.) „inspektorzy regionalnej inspekcji wodnej w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny”.

¹⁷ Art. 91a ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. Nr 126, poz. 1381, t.j. z dnia 12 kwietnia 2024 r.) „technik farmaceutyczny podczas i w związku z wykonywaniem w aptece ogólnodostępnej lub punkcie aptecznym czynności, o których mowa w art. 91, lub innych czynności związanych z produktami leczniczymi lub wyrobami medycznymi, wymagających bezpośredniego kontaktu z pacjentem, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariusza publicznego na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny”.

¹⁸ Art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. Nr 174, poz. 1039, t.j. z dnia 23 maja 2024 r.) „pielęgniarka i położna, podczas i w związku z wykonywaniem czynności polegających na udzielaniu świadczeń zdrowotnych (...), korzystają z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny”.

¹⁹ Sygn. akt K 17/05, OTK-A 2006, Nr 3, poz. 30.

²⁰ Fraza „K 17/05” pojawiła się w okresie od dnia wydania wyroku TK, czyli od 20 marca 2006 r. do dnia 16 stycznia 2025 r. w kategorii „Dostęp do informacji publicznej” w 164 wyrokach NSA oraz 677 wyrokach WSA – informacja ze strony CBOSA z 16 stycznia 2025 r.

niących funkcje publiczne – definicja funkcjonalna oraz definicja instytucjonalna. Zdaniem autorów na potrzeby prawa do informacji dominującym sposobem definiowania pojęcia „osoba pełniąca funkcję publiczną” powinno być stosowanie wykładni funkcjonalnej, wedle której osobą pełniącą funkcję publiczną jest ta osoba, która współwykonuje zadania przynależne podmiotowi publicznemu, w którego strukturach jest zatrudniona. „W przeciwieństwie do definicji instytucjonalnej, która zakłada, że o statusie osoby pełniącej funkcję publiczną decyduje przede wszystkim zatrudnienie w określonej instytucji, bez względu na to, jaki zakres obowiązków dana osoba realizuje. Przyjęcie jako wiodącej definicji funkcjonalnej, pozwala w sposób bardziej realny uwzględnić ogromną różnorodność specyfiki podmiotów wykonujących zadania publiczne, lub gospodarujących mieniem publicznym, przez co stają się podmiotami zobowiązanymi do stosowania u.d.i.p.”²¹. Kluczowe znaczenie ma charakter zadań realizowanych przez osobę, podczas gdy status pracowniczy oraz przynależność do określonej służby lub formacji mają znaczenie drugorzędne. Istotna jest także natura przypisanych jej kompetencji, natomiast kwestia więzi organizacyjnej łączącej tę osobę z podmiotem publicznym pozostaje sprawą drugoplanową.

Poszukując odpowiedzi na pytanie, czy biegły pełni funkcje publiczne w rozumieniu art. 61 ust. 1 Konstytucji RP, należy odnieść się do wskazówek wynikających z wyroku TK z 20 marca 2006 r., gdzie wskazano na konieczność spełnienia łącznie przez osobę pełniącą funkcje publiczne czterech warunków: 1) pomiędzy osobą a instytucją musi istnieć więź organizacyjna, na podstawie której osoba ta działa w imieniu tej instytucji; 2) w ramach swoich obowiązków osoba ta musi wykonywać zadania instytucji publicznej; 3) z tej grupy wyłączone są osoby wyłącznie wykonujące działania o charakterze technicznym i usługowym; 4) osoba w ramach swych obowiązków wykonuje działania władcze oddziałujące na podmioty znajdujące się na zewnątrz danej struktury, które podejmowane są przy stosowaniu określonej, choćby niewielkiej dozy samodzielności.

Ad warunku 1 – biegły sądowy jest instytucjonalnie powiązany z sądem i wykonuje swoje zadania z mocy ustanowienia do pełnienia funkcji biegłego przez prezesa sądu okręgowego²². Sam sposób i charakter powiązania z instytucją publiczną nie ma decydującego znaczenia dla uznania danej osoby za pełniącą funkcję publiczną. Występowanie instytucjonalnej zależności między biegłym a sądem jest niezaprzeczalne. „Nie ma przy tym znaczenia, na jakiej podstawie prawnej osoba wykonuje funkcję publiczną oraz jak szeroki jest zakres jej kompetencji, jeżeli tylko mają one wpływ na realizację zadań wy-

²¹ P. Sitniewski, *Kim jest osoba pełniąca funkcję publiczną?*, „Informacja w Administracji” 2017, nr 3, s. 52.

²² Zob. pkt 1 Warunki formalne i tryb ustanowienia biegłego.

konywanych w sferze publicznej”²³. W związku z powyższym warunek 1 należy uznać za oczywiście spełniony.

Ad warunków 2 i 3 – czy obowiązki biegłego wchodzą w zakres działań sądów powszechnych i jednocześnie czy można je uznać za wykraczające poza zadania o charakterze wyłącznie usługowym i technicznym? Biegły sądowy nie wykonuje wymiaru sprawiedliwości, nie dokonuje osądzenia sprawy, gdyż to należy do oceny sądu wydającego orzeczenia w imieniu Rzeczypospolitej. Niemniej jednak wpływ biegłego na orzekanie jest ogromny i niejednokrotnie decydujący w konkretnej sprawie. Powołanie przez sąd biegłego do danej sprawy oznacza, że skład orzekający potrzebuje uzyskania wiedzy specjalistycznej niezbędnej do właściwego rozstrzygnięcia zagadnienia, jaki zawisł przed sądem. Podejmowane przez biegłego czynności są ściśle związane z zadaniami sądu, gdyż bez owego związku udział biegłego w sprawie nie posiadałby należytej legitymizacji normatywnej. Uznanie przez sąd udziału biegłego za niezbędne wskazuje na to, że podejmowane przez niego działania mają ścisły związek z funkcjami publicznymi pełnionymi przez sąd. Aktywność biegłych ściśle i nierozłącznie wynika z zadań realizowanych przez sądy powszechne, a jego czynności są integralną częścią zadań publicznych pełnionych przez sąd. Fakt, iż opinie biegłych mogą dotyczyć kwestii o charakterze technicznym nie ma żadnego znaczenia dla uznania wagi ich działań. Bo nie o technalia chodzi w tym kontekście, lecz przede wszystkim o to, czy działania podejmowane przez osoby pełniące funkcję publiczną są ściśle związane z realizowanymi zadaniami publicznymi przez sąd. Wyłączone ze statusu osoby pełniącej funkcję publiczną są tylko te osoby, które wykonują działania o charakterze technicznym i usługowym, które nie są istotowo związane z realizowaniem zadań sądu. Przykładowo woźny sądowy jako stanowisko pomocnicze jest przewidziany wśród stanowisk zatrudnienia w sądach powszechnych, wojskowych i administracyjnych, figurując wśród pracowników niebędących urzędnikami²⁴. Zakres obowiązków woźnego nie wiąże się z merytoryczną współrealizacją

²³ Wyrok WSA we Wrocławiu z 22 sierpnia 2024 r., sygn. akt IV SAB/Wr 399/24; analogicznie w wyrokach NSA: z 21 czerwca 2023 r., sygn. akt III OSK 405/22; z 27 września 2024 r., sygn. akt III OSK 778/23; z 15 października 2024, sygn. akt III OSK 865/23; z 21 lutego 2023 r., sygn. akt III OSK 7224/21.

²⁴ Zob. załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 marca 2017 r. w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego (Dz.U. z 2017 r., poz. 485). W sądownictwie administracyjnym zob. rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 2011 r. w sprawie stanowisk i wymaganych kwalifikacji urzędników sądowych i innych pracowników oraz szczegółowych zasad wynagradzania referendarzy sądowych, asystentów sędziów, starszych asystentów sędziów, urzędników oraz innych pracowników wojewódzkich sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 72, poz. 384, t.j. z dnia 28 września 2020 r.). W załączniku 1, określającym tabele stanowisk zaszerogowań i kwalifikacji urzędników sądowych i innych pracowników wojewódzkich sądów administracyjnych, wśród pracowników niebędących urzędnikami wskazuje się m.in. następujące stanowiska: woźny, woźny sądowy, starszy woźny sądowy, woźny audiencyjny.

zadań sądu, mimo że z pewnością podejmuje on ważne w sensie organizacyjnym zadania. Niemniej jednak są to wciąż czynności, które nie mają charakteru merytorycznego i nie stanowią bezpośredniej realizacji zadań publicznych, do których powołany jest sąd. Woźny w żadnym stopniu nie współuczestniczy w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Natomiast merytorycznymi są czynności, których dokonuje biegły. Sąd nie mógłby funkcjonować bez biegłych, lecz mógłby funkcjonować bez woźnych. Odwracając koncepcję, osoba ustanowiona biegłym, bez decyzji prezesa sądu okręgowego, nadal pozostawałaby osobą z określoną specjalistyczną wiedzę. Samo posiadanie wiedzy specjalistycznej nie czyni jednak biegłym sądowym. Natomiast woźny bez sądu mógłby oczywiście wykonywać swoje czynności przynależne woźnemu w innych instytucjach, co nie zmienia faktu, że jego czynności nadal nie były i nie będą związane z zadaniami publicznymi sądu. Bardzo podobna zależność występuje w oświacie i w nauce. Czy może funkcjonować szkoła/universytet bez nauczycieli i profesorów? Nie, nie może. Ich rola jest absolutnie decydująca i substancjalna, tak jak i rola biegłych dla wymiaru sprawiedliwości. Czy może funkcjonować szkoła/uczelnia z samymi nauczycielami bez budynków i całego otoczenia administracyjnego? Tak może, co udowodniły czasy okupacji II wojny światowej i tajnych kompletów oraz podziemnych uniwersytetów. Uwzględniając powyższe, autorzy uważają, że działania biegłych nie mogą być uznane za usługowe, a tym bardziej techniczne. Choć opinie biegłych nie mają formalnego charakteru wiążącego, ich znaczenie jest wysoce merytoryczne. W związku z tym kryteria 2 i 3 należy uznać za spełnione

Ad warunku 4 – czy biegły w ramach swych obowiązków wykonuje działania władcze, oddziałujące na podmioty znajdujące się na zewnątrz danej struktury, które podejmowane są przy stosowaniu określonej, choćby niewielkiej dozy samodzielności? Wychodząc z przeświadczenia niezbędności roli biegłych w procesie wyrokowania, biegli, przygotowując ekspertyzy, wywołują bezpośredni wpływ na sytuacje czy też ocenę prawną osób występujących w procesie. Opinia biegłego jest jednym ze środków dowodowych, a jej ocena podlega zasadzie swobodnej oceny dowodów, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c., art. 7 k.p.k. czy też art. 80 k.p.a. Sąd samodzielnie ocenia wiarygodność, logiczność i zgodność opinii biegłego z innymi dowodami w sprawie. Opinia biegłego może być odrzucona, jeśli sąd uzna ją za nieprzekonującą lub niezgodną z innymi faktami w sprawie. Ostatecznie to sąd wydaje orzeczenie w sprawie, a sam biegły, poprzez swoją opinię, jedynie współuczestniczy w procesie orzeczniczym, współkreuje orzeczniczą rzeczywistość. Niemniej jednak skoro sąd korzysta z opinii biegłych, należy przyjąć, że biegły, poprzez swoją opinię, oddziałuje na podmiot usytuowany zewnętrznie wobec sądu. Fakt zaistnienia opinii biegłego w procesie orzekania powoduje, że biegły ma wpływ na ocenę sytuacji prawnej i faktycznej. Władczość oddziaływania wynika z faktu, że ustalenia biegłego są rozważane przez sąd, który wprawdzie nie przyjmuje

opinii biegłego jako własnej, lecz dokonuje jej niezależnej oceny w kontekście całokształtu dowodów. Fakty przedstawione w opinii biegłego są uznawane za udowodnione tylko wtedy, gdy sąd uzna opinię za logiczną, rzetelną i zgodną z zasadami wiedzy specjalistycznej oraz innymi dowodami.

Opinia biegłego nie ma zatem charakteru czysto technicznego, a fakt, że nie wiąże ona sądu, nie oznacza, iż w swej istocie nie wpływa na sposób oceny sytuacji prawnej podmiotu, którego sprawa zawisła w sądzie. Nawet jeżeli sąd uzna opinię biegłego za wiarygodną i spójną, może oprzeć na niej swoje ustalenia faktyczne, ale nie jest nią związany automatycznie. Mimo niewiążącego charakteru opinii, już sam ten fakt jej zaistnienia w procesie powoduje, że to właśnie opinia biegłego o określonej treści miała wpływ na takie, a nie inne orzeczenie sądu. W związku z powyższym należy uznać, że warunek 4 również został spełniony.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę przedstawione argumenty, biegły powinien być traktowany jako osoba pełniąca funkcje publiczne w rozumieniu art. 61 ust. 1 Konstytucji RP oraz jako osoba pełniąca funkcję publiczną w myśl art. 5 ust. 2 u.d.i.p. Tym samym na pełną aprobatę zasługuje stanowisko wyrażone przez Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 2024 r., w którym czytamy m.in.: „(...) Sporządzanie przez biegłych opinii na potrzeby postępowań sądowych, które następnie kształtują lub współkształtują treść wyroków sądowych, czyni z biegłych sądowych osoby pełniące funkcje publiczne w rozumieniu art. 5 ust. 2 u.d.i.p. Mimo że biegli sądowi nie są zatrudnieni w organach władzy publicznej i nie działają formalnie w ramach tych instytucji publicznych, to ponad wszelką wątpliwość zyskali oni istotny wpływ na kształtowanie sytuacji prawnej podsądnych przez ustalanie, a w ten sposób rozstrzyganie okoliczności faktycznych wymagających wiedzy specjalistycznej. Powyższa wykładnia pojęcia osoby pełniącej funkcję publiczną prowadzi do wniosku, że biegły sądowy jest taką osobą w rozumieniu art. 5 ust. 2 u.d.i.p.”²⁵.

Uznanie biegłego za osobę pełniącą funkcję publiczną nie oznacza automatycznie, że wszelkie informacje jego dotyczące będą pomogły być każdemu udostępnione. Prawo do informacji nie ma charakteru absolutnego. Należy również pamiętać, że prawo do informacji nie zawsze oznacza prawa do uzyskania nośników informacji. Te kwestie wykraczają jednak poza zakres niniejszego opracowania.

²⁵ Wyrok NSA z 11 stycznia 2024 r., sygn. akt III OSK 3433/21.

Wykaz literatury

- Flaga-Gieruszyńska K. (red.), *Biegły w postępowaniu cywilnym i karnym. Komentarz praktyczny z orzecnictwem. Wzory pism procesowych i orzeczeń*, 2020, Legalis.
- Klich. A., *Dowód z opinii biegłego w postępowaniu cywilnym. Biegły lekarz*, C.H. Beck, Warszawa 2016.
- Sitniewski P., *Kim jest osoba pełniąca funkcję publiczną?*, „Informacja w Administracji” 2017, nr 3.

Summary

Is a court expert someone who performs public functions within the meaning of Article 5(2) of the Public Procurement Act?

Keywords: the right to access public information, the right to public information, the legal status of court experts, legal aspects of performing a public function.

The article aims to find legal arguments in answer to the question of whether a court expert is a person performing a public function, as defined in Article 5(2) of the Act of 6 September 2001 on access to public information. After analysing this issue based on case law and doctrine, we provide an unequivocally affirmative answer. The first part of the article outlines the procedure for appointing a court expert, their formal and legal status, and their specific and important role in civil, criminal, and administrative proceedings. The next section presents the features indicating the performance of a public function by court experts, analysing relevant court decisions and similar definitions in public law.

